

Առանց սիրոյ, կրօնքը անհասկնալի է. զի ուէրն է նոյն իսկ կրօնքը, քանի որ Աստուած ինքնին սէր է. արիւնը, իբրեւ գերագոյն իրազորութիւն սիրոյ զգացման, այդ հատուածին մէջ զայդ միայն կը նշաւ նսկէ:

սիւ առանց արեանո՞. առանց անկեղծ, անվերապահ և անխիբի նուիրումի, ոչ ինչ կայ կեանքին մէջ գեղեցիկ, բարի, փրկարար և տպաւորիչ: Բոլոր մեծագործութիւնն հերքը, ամէն սուսքիւնութիւն, բոլոր նահատակութիւնները, ամէնքն ալ սիրոյ կամ արեան սկզբունքին վրայ կը բարձրանան:

Թ. Ե. Գ.

ՀԱՒԱՏՔԻ ԿԵԱՆՔԻՆ ԲԱՐՈՅԱՑՈՒՑԻՑ ԼՐԴԻՒՆՔՆԵՐԸ

(Գ. ԿԻՐ. զինի Հոգւոյ զարթեան) (ՀՌՈՎԱ. Զ. 12-23)

Քրիստոնեան, թէև Քրիստոսի հետ մեղքին համար մեռած և յաւիտեանական կեանքի համար յարութիւն առած ըլլալու իր դործոն հաւատքին շնորհիւ արդարացած՝ այսինքն փրկութեան ընդունակ դարձած, բայց զարթեալ ապարի միշտ գորշանալ զինքը ըրջապատող վտանգներէ: Փրկուելու արժանացած ըլլալու գիտակցութիւնը իր մէջ պէտք է ծնի փրկութեան այդ շնորհը անկողուստ պահելու տեական իղձ: Պէտք է ընա մտռալ թէ, արդարանալէն ետքն ալ, ցորչափ կ'ապրի մարմինի մէջ, որ վերջապէս լի է տկարութիւններով, ընդունակ է միշտ փորձութեանը Մեղքը՝ այդ մարմինը նոյն իսկ գործածելով իբր զէնք՝ կըրնայ յարձակիլ իր հոգւոյն վրայ: Հարկ է հետեւաբար որ դիմարութեան ոյժ չինէ և պահէ շարունակ իր մէջ, որպէսզի այն ինչ կինազորութեամբ հոգին կրկին չմահանայ մեղքին թակարդներուն մէջ բռնուելով:

Ճկանքը կուի էն. բայց այս խօսքը ճշմարիտ է քրիստոնէական իմացմամբ և փրկագործութեան տեսակէտով ըմբռնուած աստե՛ն մահաւանդ: Հաւատացեալին մէջ, կեանքը կուի մը պէտք է լինի միշտ, հոգիին կողմէ մղուած՝ մարմինին յուր ազ-

գուձներուն և աշխարհի հրապուրանքներուն դէմ: Ու քրիստոնեան պիտի կարենայ միշտ պահել իր ներքին զօրութիւնը այդ կուրին մէջ, որչափ ասե՛ն ի մարմնաշնայ սովորութիւնք թէ սՅրէնքի տակ էջ այլ ես ինքը՝ այլ շնորհք: Ինչպէս մարտիկը չ'ընկերիկի որքան ժամանակ կրնայ նայուածքը չկատել իր դունդին դրօշէն, նոյնպէս քրիստոնեան իր հոգեւորական պայքարին մէջ կը մնայ անվիհեր, ցորչափ չի մոռնար այդ մտածումը Մեղքը, ըստ ինքեան, զօրութիւն մ'է արդարե՛ւ՝ երբ աշխարհի անկուններէն նայուի իր վրայ, քրիստոնէին մէջ «գահանկէց թագաւոր» մըն է սակայն, որ այլ եւս պէտք է կարենայ տիրել անոր վրայ:

Շնորհքը, Աստուծոյ սիրոյն այդ քաղցրութիւնը, ծագած է այլ եւս իր մէջ եւ լուսաւորած իր ներքինը. անկարելի է որ քրիստոնեան այդ լոյսին մէջ չտեսնէ զայն, այսինքն չճանչնայ այդ շնորհքը, իբրեւ մեղքին տեղ բարձրացած նոր տէր մը, որ այսուհետեւ ա'լ վարիչ ոյժը պիտի ըլլայ իր կեանքին:

Մարդուն համար, որ վերջապէս բացարձակ էակ մը էջ, կախումի հարկը կը մնայ կարծես միշտ իբրեւ մէկ պահանջը նոյն իսկ իր բնութեան. այդ հարկին հետեւանքով է որ անիկա ենթարկեալ կը մնայ միշտ իրմէ հզօրագոյն զօրութեան մէջ շնորհքն է, այսինքն մարմինին իշխանութիւնը, երբ դեռ ճշմարտութեան հաւատքը էջ լուսաւորած զինքը: Քրիստոնեան, լուսաւորուելէն ետքն ալ, Շնորհքը իր մէջ ծագելէն և իր զայն անշէջ պահելէն ետքն ալ, սակայն, մէկ անգամէն և բոլորովին զերծ չի մնար անշուշտ խաւարին ճշող ազդեցութիւններէն. Աստուծոյ թէ մեղքին ծառայելու հարցումը բաւական աստե՛ն կը պահէ զինքը երկուսնորք մէջ. հաւատքին արդարացուցիչ ազդեցութեան մասին երբեմն պատրանքներ կը կազմուին իր մէջ՝ մեղքին հետեւանքները կ'առել չկարենալու աստիճան: Եւ սակայն, երկուսնորք կը փառափոխ չհազնետ, քանի հաւատացեալը աւելի գիտակցութեամբ անդրադառնայ իր նախկին տիրող ըրած իր ծառայութեանէն իբրեւ եկած մահացուցիչ ազդեցութեանց վերայ, և քանի ասե՛ն և սուրճէ թէ իր նոր տիրող մատուցած իր ծառայութիւնը որչափ կենարար և փրկաւետ է իրեն համար:

Այսպէս, թէև երկու պարագային եւ ենթարկումի եւ հետեաբար ծառայութեան վրայ է խնդիրը, բայց պարզ է թէ առաջին պարագային մէջ, այսինքն մեղքին ներքե՝ գերութիւն է այդ ծառայութիւնը, քանի որ դէպի յոռին կը տանի ան եւ կ'ընկէ՛հ հոգին, իսկ երկրորդ պարագային՝ աշխատանքի եւ բարոյական շնորհքան գործ է կատարուածը, որ կը զօրացնէ բարոյականը։ Երկու պարագաներուն մէջ ալ մարմինն է ծառայութեան գործիքը. անով է որ մարդ կը փցնէ իր հոգին, ենթարկուելով անոր իշխանութեան. անով է որ կը բարձրացնէ զայն, երբ կրնայ ենթարկել զայն իրեն։ Մեղքէ տարուած մարդուն ձեռքին մէջ իր

մարմինին անդամները գէնք են պղծութեան եւ անօրէնութեան, իսկ շնորհքն սրբուածին համար՝ գէնք սուր գործերու կատարման, արդարութեան եւ յաւիտեական կեանքի ստացման։ Ասով է որ կը բացատրուի կրօնական առողջ բարոյականի ազդեցութեան տակ արդիւնազորուած ընկերային եւ քաղաքակրթական կեանքը, որուն տխուր հակապատկերը միայն կը ներկայացնէ ըստորին կիրքերէ եւ անբարոյ սկզբունքներէ քայքայուած անհատական եւ ընկերային կեանքերու տեսարանը։ Անհրճելի է առաքելական պտտգամը. «Թողա՛կ մեղաց մահ է. իսկ շնորհքն Աստուծոյ՝ կեանք յաւիտենից»։

Ք. Ե. Գ.

ՄԱՆ ԵՒ ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ^(*)

«Բարի եւ օր մահաւան՝ քան զօր ծննդան» (ԺՈՂ. Ե. 2)

Երէկ մեր Փրկչի Յաղթանքեան Ս. Նշանի մեծագոյն տօնն էր — Խաչվերաց —. այսօր Մեծիւոց է Խաչի, այսինքն յիշատակի օրը։ Անով փրկուած նշնեցեալներուն, անոնց՝ որոնք իրենց հաւատացեալ կեանքը կնքեցին անոր յաղթական հոգւոյնի տակ. հաւատացին անոր զօրութեան ու անով յաղթեցին աշխարհի, եւ այժմ անխռով կը նշնեն անոր շուքին ներքեւ, որ կանգնած է իրենց շիրիմներուն վրայ։ Մեր սիրելիները կը նշնեն իրենց յաւիտեական քուռնը՝ մտահանոր ամենայաղթ զօրութեան, որմէ կը սարսափին սանդարամետք ու կը սարսի սատանան։

1. — Այս պահուստ, անտարակոյս, մինչ ամենուս մտածումը կ'երթայ դէպի մեզմէ բաժնուած մեր սիրելիները, մեր մտքին առջև կը ցցուի կեանքի մեծագոյն հարցը, մահուան ու հանդերձեալ կեանքի յաւիտեական, կնճոտ, անլուծելի խնդիրը. ո՞րք են մեր սիրելիները, կ'ապրին, լի՞նչ է անդնական կեանքը։

Մահուան մտածումը անախորժ է, եւ թունաւորիչ ու հակառողջապահիկ կը նշկատուի, սակայն, իմաստութիւն չէ խաբկանքներ մշակել, եւ կոյր ձեռնալ մահուան իրականութեան առջև, ու խոյս տալ կեանքի մեծագոյն հարցը քննութեան ենթարկել։ աւելի՛ լաւ է գիմակայել իրողութիւնները, վասնզի Վրեբըր աս'ն են՝ ինչ որ են, ու անոնց հետեանքը պիտի ըլլան աս'ն՝ ինչ որ պիտի ըլլար. ինչո՞ւ ուրեմն, պիտի ուզենք խաբուիլ։ Ը՞վ կրնայ մոռնալ Ջրհեղձի ահաւոր պատկերը, որ իրական նկարագրութիւնն է աշխարհի մեղաւոր հանդըներու մէջ ընկնողուած մարդոց կեանքին։

Ամէն պարագայի տակ, անկարելի է խուսափիլ մահուան խորհուրդէն։ Երբ մահը կը խլէ մեզմէ մեր սիրելիները ու կը հեռացնէ մեր աչքերուն ուրախութիւնը՝ սուգ ու թախիծ բերելով մեզի, չենք կրնար խոյս տալ հետեալ մտալիլիչ հարցումէն. — օ՞րք է ան այժմ, կ'ապրի՞՞ Երբ կեանքը երթալով կը հասուննայ ու իր վախճանին կը մօտենայ, եւ մենք աւելի բարեկամներ կ'ունենանք միւս աշխարհին մէջ — որոնք մեզմէ բաժնուած են — քան թէ այս աշխարհին վրայ, բանաստեղծին հետեալ բառերը կուզան մեր շրթունքին

(*) Քառօգ, խօսումը Հոկտ. 27ի երկուսրորդ օրը, Մեծեւոց Խաչվերացի բոս Հին Տոմարի, Ս. Փրկչի վանքի եկեղեցւոյ մէջ։